

БУРЯАД ҮНЭН

Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министруудэй Советэй орган

(13104)

1970 оной апрелин 24, пятница

Сэн 2 мүнгэн

Советскэ Союзай ленинскэ гадаадын политика, эб найрамдалай, арадуудай хани барисаанай политика, хархис байдалда, дайн сэрэгтэ эсэргүү, империализмда эсэргүү, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнуудые нэгэдүүлдэг политика мандаха болтогой!
(Майн 1-дэ зорюужа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уриануудһаа).

ЛЕНИНЭЙ ТУГ ДОРО—КОММУНИЗМЫН ИЛАЛТА ТЭЭШЭ

КПСС-эй Центральна Комитетэй, СССР-эй Верховно Советэй, РСФСР-эй Верховно Советэй баярай хамтын суглаан тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

22-ой үглөөнэй засэриний 10 сагта эхилдэг ЦК-гай Политбюроуун, СССР-эй Министруудэй Түрүүлэгшэ нүхэр хамтын засэдине хутгалбаринанай Советскэ Союзай Комитетэй гашуун нүхэр Л. А. Брежнев үгэ утгаба.

Румынни Коммунист партия Генеерална секретарь, Румынни Социалис Республикын Гүрэнэй Советэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Николае Чаушескугай** үгэ хэлэхэдэ, суглаанда хабаадагшад хани халуунаар утгаба.

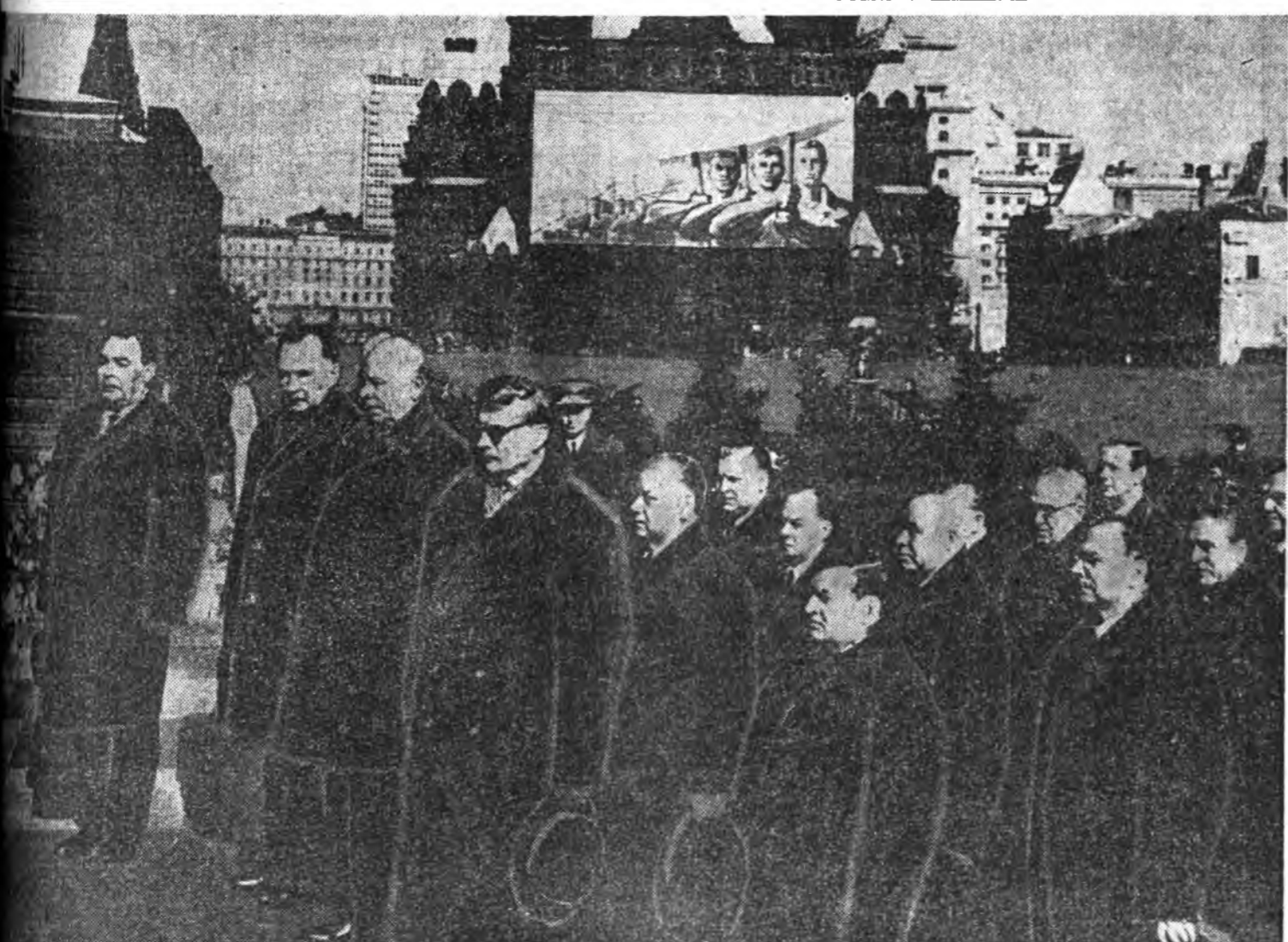
Түрүүлэгшэ нүхэр **Юмгагийн Цеденбалай** үгэ хэлэхэдэ, баярай суглаанда хабаадагшад халуунаар утгаба.

Индийн Коммунист партия Национальна советэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Шрипад Амрид Данге** хани халуунаар утгадан, суглаан дээрэ үгэ хэлэбэ.

Удэшлэн, забарлалтын бүүдээр, КПСС-эй Центральна Комитетэй, СССР-эй Верховно Советэй, РСФСР-эй Верховно Советэй баярай хамтын суглаан боложо үргэлжэлэбэ.

Финляндийн Коммунист партия Центральна Комитетэй Политбюрогой гашуун нүхэр **Вилле Пессини** үгэ хэлэхэдэ, баярай суглаанда хабаадагшад хани халуунаар утгаба.

Ленин хадаа дарлалтаһаа хүн түрэлтэни сүлөөлжэ туг, шэнэ байгуулалта зохион байгуулжа туг, ажалшадай интернациональна аха дүүгэй холбоной туг болоно.

КПСС-эй ба Советскэ правительствын хутгалбарилгэдэ апрелин 22-то В. И. Ленинэй Мавзолей орожо, веногуудые татагдээрэ: венок табинай хүүдээр.

ПАРТИ, ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ХУТЭЛБЭРИЛЭГШЭД ЛЕНИНЭЙ МАВЗОЛЕЙН ДЭРГЭДЭ ВЕНОГУУДЫЕ ТАБИБА

Ильич Ленинэй түрөөр ойн үдэр — апрелин 22-дэ Ленинэй Мавзолейн дэргэдэ веногуудые татагдээрэ. Ленинэй Мавзолейн дэргэдэ веногуудые татагдээрэ: венок табинай хүүдээр.

М. М. Машеров, В. П. Мжаванадзе, Ш. Р. Рашидов, Д. Ф. Устинов, В. В. Щербицкий, И. В. Капитонов, К. Ф. Катусев, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев болон бусад веногуудые табиа.

МААН ТАЛМАЙ ДЭЭРЭ ЗАЛУУШУУЛАЙ ЖАГСААЛ БОЛОБО

Мавзолейн трибуна дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гашуундэ кандидат, КПСС-эй МКГ-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Гришини, ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. М. Тяжельников, КПСС-эй МКГ-гай нэгэдэхи секретарь В. И. Ковотоп, Моссөвдэй гүйдэкомой түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов, КПСС-эй МКГ болон МК-гай секретарьнар, ВЛКСМ-эй ЦК-гай, МКГ-гай, МК-гай секретарьнууд, СССР-эй гардарт летчигууд-космонавтууд габара.

Комсомолой түлөөлөгшөд В. И. Ленинэй Мавзолейн дэргэдэ сэгсүүдэе табиа.

Аргентинин Коммунист партия Центральна Комитетэй Генеерална секретарь нүхэр **Херонимо Арнедо Альваресай** үгэ хэлэхэдэ, суглаанда хабаадагшад хани халуунаар утгаба.

Ласос патриотическа фронтан Центральна Комитетэй делегациин толгойлогшо нүхэр **Нухана Фум Саванай** үгэ хэлэхэдэ, зал соо хуугшад хани халуунаар утгаба.

Ленин шэнгээр ажуула хэхэ гэшэ ямар удхатай гэхэдэ, дэлхийн империализмда эсэргүү тэмсэлдэ мүнөө үе сагай бүхы революционни ба сүлөөралтын хүсэнуудэй нэгдэлдэе ба нэгтэ жагсаалдэ, камагай түрүндэ, дэлхийн революционни хугэжэлтын гол отряд болон социалис орошуудай нягта жагсаалдэ бэхжүүлжэ хэрэгтэй.

Баярай засэдинин түгсэхэлдэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гашуун, СССР-эй Министруудэй Советэй Түрүүлэгшэ **А. Н. Косыгин** үгэ хэлэбэ. Тэрэ ингэжэ хэлэбэ: Хүндэтэ нүхэл, ханинар! Ленин хүндэтэ айшаид!

Манай баярай засэдин дээрэ хэлдэгдэн бүхы үгэнүүдэй гайхамнаг талан юуб гэхэдэ, мүнөөнэй үеми—мүлжэлгэнөө үндэлдэг байгуулалтыг усалхалтын үеми, бүхы ажалшадай хүсэл эрмэлзлэгдэ тааруугаар шэнэ байдаг зохион байгуултын үеми бүхы нийтин хугэжэлтэ Ленинэй нэрэтэй, тэрэнэй хургалтай тааршагуйгөөр холбогдоно.

Марксизм-ленинизм мандаха болтогой! Владимир Ильич Ленинэй нэрэ ба хэрэг хатын хэтэдэ мүнхэрэг лэ! (Нүхэр А. Н. Косыгинай үгэ хэлэмэ байхадэ нэгтэ бэшэ шанга альга ташалганууд болоо).

ЛЕНИНЭЙ ТУГ ДОРО—КОММУНИЗМЫН ИЛАЛТА ТЭЭШЭ

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соедодой, РСФСР-эй Верховно Соедодой баярай хамтын суглаанда хабаадагшад хэлэһэн үгэнүүд

Апрелийн 21-д Ленинградтай Кировскэ заводой турбианууды хабаадагшад баярай хамтын суглаандай, РСФСР-эй Верховно Соедодой депутат, 36 найрамдалтай Бүхэдэлхэй Советэй гашуун, Социалист Ажалтай Герой **Н. В. Говорушин** түрүүлэн үгэ хэлээ. Мүнөө сагай революцинон бүхэ хэрэгүүд, аравдугай хэти зэвсэгтэй хуеат армиллацалтай бодото биед Ленинэй нэр алдартайн, тэрэнэй хургаалтай нягта холбоотой. Ленинэй нэр алдар биедээ, худалмэришэн ангида илангала хүндэтэй, дута юм. Юундэб гэхэд, Владимир Ильич бүхэ наһаа пролетариатай сүлөөлэлгын агуухэ хэрэгтэ зориулһан байна.

Бидэнэр, Ленинэй хотын худалмэришэн, манай социалист Эхэ ороной баатар габяатаа худалмэришэн ангилан отрядтай наһан байһандаа өмгөрхөөнби. Ленинградтай ажалшад Ленинэй ойн баярай хүндэтэдэ абаһан социалист уялгалуудаа нэрэтай сэлэтгөөр дүргэж, — гэжэ нүхэр Говорушин хэлээ.

ПОРП-эй ЦК-тай Нэгэдэхэ секретарь **В. Гомулка** трибунада гараба.

Ленинэй нэр, тэрэнэй суртал хургаал олон илангалаар поляк арада илангала дута хангалдаг. Ленин Польшын худалмэришэдэй революцино худалмэришэ хүлээлтэдэ үгэ эхэ нүлөө үзүүлһэн, тэрэнэй доторын суртал бодолой тэмсэлдэ эдэлмэришээр хабалһан юм. Ленин олон жэлэй туршала Польшын газар дээрэ байһан, гайхамшаг зохиолуудаа бичихэ байна. Революцино Россиин ба Польшын нэгэлдэ болон талархалтай хэрэг Ленинэй бүгөөн сэхэ шүүд, эдэлмэришээр тэмсэлдэдэг байгаа.

КПСС-эй, ПОРП-эй интернациональна политикын ашаар Ленинэй суртал хургаал мүнөө манай түрүнүүдэй, арадуудай харилсаа бүрин тодорхойлоно. СССР арадай засагта Польшы хоёрой хоорондын холбоо өдирхөөнби хэлэжэ хойрдохи дайны үзүүлээр энэ туйдэ тогтоһон политикиска ба географикиска байдалтай тогтууртай. Халбаршгүй байлгада шухала дүргэ дүүргэнэ, — гэжэ **В. Гомулка** хэлээ.

Германиин Социалист нэгэлмэл партиин ЦК-тай Нэгэдэхэ секретарь, ГДР-эй түрэнэй Советэй Түрүүлэгшэ **В. Ульбрихта** үгэ үгтөө.

Ленинэй дайшалай соратнигуудта, тэрэнэй агуухэ хэрэгтэ Советскэ Союзта ургалжалуулагшад, дэлхэйн коммунист ба худалмэришэдэй худалмэришэ доторхи тэрэнэй тала баригшад болон шаанарта энэ эхэ ойн баярай үдэр үнэн үрэлхэй дайшалай амаршалга хүргэжэ онсо зөл хубийн намда тудайньшэ тон хүндэтгөөр хүдэлэн абаа. Германиин Социалист нэгэлмэл партиин, Германиин Демократическа Республикын гражданинуудай, тэрэнэй правительствын үжэнхөө, дэлхэйдэ Карл Марксые, Фридрих Энгельсы үгэнэ арадай үжэнхөө таанады амаршалһа. Энэ амаршалгы нэмүүдэй түрүүлшэ социалист түрэн, немецүүдэй түүхэдэ хүдэлмэришэд болон тармагшад түрүүлшэн түрэн таанадта элгээгээ.

Энэ түрэн Советскэ Союзтай, бүсэд социалист ороонудтай хамта социалист хани нэгэдэлтэ ороонудтай баруун хилыг сахин хамгаална.

Вьетнамай Ажалшад партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхэ секретарь **Ле Зуанда** үгэ үгтээ.

Вьетнамай өрсө байдалыг харада абаһан, марксизм-ленинизмын гол ёһонуудыг зүбөөр хэрэглэжэ дүшөөт жэлэй турша соо манай партиин хараа шугам болгондон бэлдүүлэгдэжэ байһа. Энэ хараа шугам бидэниие агууштын революциин, Француз колониализаторнуудта эсэргүү дайшай, оронхой хойто хуйдахы социалист революциин, америкын түрмэхэйшүүдэдэ эсэргүүсэн, Эхэ ороноо асархын тулд тэмсэлэй аларта илангалаудта хүтэлөө. Вьетнамай революциин илалта улсаахоорондын коммунист худалмэришэн хүснэ түгэлдэр дэмжэлгэтэй, Советскэ Союзтай, бүсэд аха дүү социалист ороонудтай асари эхэ туйлаамжатай, бүхэ түрүү хүн түрэлтэй талархал ба наһал нэгэлдэлтэй нягта холбоотой байна гэжэ **Ле Зуан** мэдүүлээ.

В. И. Ленин түрөөр 100 жэлэй ойн бүхэ дэлхэйн коммунист ба худалмэришэдэй партинууд, хангалыг даралта мулжэлгы, дайн байдалаа үгэ хэхи түлөө тэмсэлдэ бүхэ хүнүүд баярай оршон байлгада тэмсэлдэжэ байна гэжэ Франциин Коммунист партиин ЦК-тай Политбюрогой гашуун **Жан Дюкло** хэлээ. Ленинэ 1917 оной Октябрийн социалист революциин онсо гайхамшаг теоретик, сэгэн мэргэн стратег гэжэ, мүн Франциин хани гэжэ манай орон дотор хүндэлэн тэмдэглэнэ гээ.

Чехословакиин Коммунист партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхэ секретарь **Г. Гусакта** үгэ үгтөө.

Манай мүнөө сагай түүхын эгзэн гайхамшаг хуудалнууд Ленинэй нэр алдартайн холбоотой юм. Зүбшад абаһан тула Ленинд хандлагатай, буржуазна республикын үдэлхэ хүндэ хушар жэлүүдтэ, нацие булмэтаргалшад эсэргүү подпольно тэмсэлдэ үгдэ, Словакия националист биедэниин эгзэн хэстэ дундта, 1948 оной февралда, мүн Чехословаки доктор социализм байгуулгын жэлүүдтэ Ленин илангалагуй хүснэйнманай мүнхэ булаг болодог байгаа.

Ленинизмдэ үнэн байха гэжэ бидэндэ социалист хани холбоото ороонудай нэгэлдэ хамгалал ба бэлхүүжэл, хани харилсаага хүлжөө болон шаанарта энэ эхэ ойн баярай үдэр үнэн үрэлхэй дайшалай амаршалга хүргэжэ онсо зөл хубийн намда тудайньшэ тон хүндэтгөөр хүдэлэн абаа. Германиин Социалист нэгэлмэл партиин, Германиин Демократическа Республикын гражданинуудай, тэрэнэй правительствын үжэнхөө, дэлхэйдэ Карл Марксые, Фридрих Энгельсы үгэнэ арадай үжэнхөө таанады амаршалһа. Энэ амаршалгы нэмүүдэй түрүүлшэ социалист түрэн, немецүүдэй түүхэдэ хүдэлмэришэд болон тармагшад түрүүлшэн түрэн таанадта элгээгээ.

Венгриин Социалист худалмэришэдэй партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхэ секретарь **Я. Кадар** ингэжэ мэдүүлэ: Владимир Ильич Ленинэни Венгриин коммунистууд большевигүүдэй партине эмхэдхэн байгуулаһан, Агуухэ Октябрийн социалист революциин пождэ, Совет түрэнэй үндэһэ нуури табигша, социалист байгуулагшын теоретик ба эмхэдхэлшэ, хүлээтэ революционер гэжэ хүндэлнэ.

Ленинине мүнөө сагай гол урда ба түүхын хуули ёһо тодорхойлон тодруулаһан онсо гайхамшаг ажал ябуулга, ородой ба улсаахоорондын пролетариатай ашаг туһа тодорхойлон бэлдүүлэгшэ гэжэ хүндэлнэби. Тэрэнэй хургаал мүнхэ, мундэлэн мандала үеинхидээд адлар мүнөөшөө айхатар эхэ нүлөө үзүлдэ, ухаан бодолой булаг болно. Юундэб гэхэдэ, Ленинэй теори—хуушархан суртал бэшэ, харин ябуулга хэхэ хүтэлбэри мүн.

Болгарийн Коммунист партиин Центральна Комитедэй, Нэгэдэхэ секретарь, Болгарийн Арадай Республикын Министруудай Советэй Түрүүлэгшэ **Т. Живков** трибунада гараба.

Марксизм-ленинизмын суртал бодол, **В. И. Ленин**—мүнөөшөө бидэндэ хамта алхалсажа ябадаг хүнэй, мөргөн бодолтын ба вожинан гүн эхэ революцинон ухаан бодол—шан ба хуушан дэлхэйн хоорондох асари эхэ туйлаамжатай манай суртал бодолой, политикиска ба эмхэдхэлшэ гол элбэг болодо, бидэниие илангала илалтада хүтэлнэ—гээ **Т. Живков**.

Кремлин Сьездүүдэй ордон соо апрелийн 22-то Владимир Ильич Ленинэй түрөөр 100 жэлэй ойдэ зориулагдаһан КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соедодой, РСФСР-эй Верховно Соедодой хамтын заседани үргэлжэлэ.

Угловий заседанида түрүүлэгшээр хуушан КПСС-эй ЦК-тай Политбюрогой гашуун, СССР-эй Министруудай Советэй Түрүүлэгшэ нүхэр **А. Н. Косыгин** 1904 онойно КПСС-эй гашуун **Л. А. Фотиева** үгэ үгтээ.

Агуухэ ойдэ лашарамдуулан, баярай нэр суглаанда хабаадагшад Ленинэ гвардин ветерануудай үжэнхөө тэрэ халуунаар амаршалла. Шилчигэй сүг худалга, тэрэнэй хараа, санхана, тэрэнэй үе сагта ажалууа гуйлай эхэ зөл хубийн мандала дүргөн юм. Бидэнэр Ленинэй, агуухэ сэгэн бодолой хүнэй, агуухэ пролетариат революционерай, жинхэлэнгүй ариун хойшан солдартай хүнэй образыг хойдоо хангалта ябадагшад гээд үгэ хэлэһэн, мэдүүлэ.

Урда Вьетнамы сүлөөрүүдэ национальна фронтын ЦК-тай Секретариатай гашуун **Хо Суан Сон** трибунада гараба. Тойһаа үдүүлхэ жэлэй туршда үргэн арад олонитын үрхэдэ сэдхэлхэ, ухаан бодолыг ээлхэн Ленинэй хургаал шанин тинжэ хургаал дэлхэйн олонитын ухаан бодолой түүхэдэ байгаагүй юм. Ленинэ шанин нимэ тугас илалта туйлаһан хургаал гэжэ байгаагүй юм. Ленинэй хургаал шанин гүн эхэ, улха түгэлдэр хургаал гэжэ байгаагүй юм. Америкын империализман мулжалалгы сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэ байһан Урда Вьетнамай арадай үжэнхөө Хо Суан Сон бүхэ дэлхэйдэ дээрхи революцинууд, националь-социалистын худалмэришэд агуухэ бургаша, вождэ Ленинд гүнзгий баяр хүргэнэ, хидаргуйгөөр хүндэлжэ, өмгөрхөжэ байһанаа мэдүүлэ.

Кубын Коммунист партиин ЦК-тай

Политбюрогой ба секретариатай гашуун, Кубын Республикын президент **О. Дортис Торрадо** үгэ хэлэхэдэ, Ленинэй зохиолуудыг, тэрэнэй теоретикай ашаг туһа тодорхойлон бэлдүүлгын шудалжа, Кубын ажалшад арад Ленинэй дурсалыг тэмдэглэнэ гээ. Ленинэй үзэл сурталар зоригжон Кубын революци империализмдэ эсэргүүсэхэ эрэлхэг зориг, дайшалай ябуулга ба революцинон этигал найдабари Латин Америкадэ үүсхээ гээд тэрэ хэлээ.

Марксизм-ленинизмын үзэл сурталда манай партиин үнэн сэхэ байланиие манай делегати дахинзэ мэдүүлнэ гээд тэрэ хэлээ.

Румыниин Коммунист партиин ЦК-тай Генеральна секретарь, СРР-эй Түрэнэй Советэй түрүүлэгшэ **Н. Чаушеску** үгэ абаа.

Советскэ Союзта социализмын илангала хэрэгтэ марксизм-ленинизмын үзэл суртал түгсөөр бэлдэ гээд тэрэ мэдүүлэ. Промышленост болон худөө ажалыгаа хүтжөөлгэдэ, наука болон соёл культуриг хүтжөөлгэдэ, ажалшад ажалуудыг хайжаруула Румыниин Коммунист партиин хүтэлбэри дору румын арадай туйлаһан ажалтанууд марксизм-ленинизмын зүб байһы элитээр гэршэлнэ.

Америкын Холбоото Штадуудай Коммунист партиин Генеральна секретарь **Г. Холл** үгэ хэлээ.

Холбоото Штадуудтахы революцинон худалмэришэ Ленин саха, гүнзгий нүлөө эхиинжэ, үзүүлжэ байһан юм. Баруундай оппортунистуудта, үгсэлтэ хэштэдэ, худалмэришэдэй ниусаа дайшад эсэргүүсэхэ Ленинэй хамтын зориг түгсэ, шүүд эхэ тэмсэл революционерүүдэй кадрнуудыг бэлдэлгэдэ туйлаа. Энэ кадрнууд Америкын Холбоото Штадуудта Коммунист парти байгуулха хэрэгтэ шилчхэхэ үүргэ дүүргэ бэлэй.

В. И. Ленин түрөөр 100 жэлэй ойн тэмдэглэжэ байхала, революцинон бүхэ отрядуд Ленинэй революцинон тугыг улам өдирхэ үргэхэ ёһотой. Ушар юуб гэхэдэ, Ленинэй нэржэ үгэнэн революцинон хэрэг болбол илалта туйлаха гансал зүб хэрэг мүн гээд үгэ хэлэһэн тэмдэглэбэ.

Кохозуудай союзна советэй түрүүлэгшын оролто, Украинан ССР-эй Винницка областин Бершатека районной КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Соедодой депутат **В. М. Науин** Ленинэй хургаалтай ёһоор колхоздо байгуулалтын туйлаһан илалтанууд тухай хөөржэ үгэ.

Италиин Коммунист партиин Политбюрогой гашуун **Д. Н. Пайетта** үгэ абаа.

Ленинэй хургаалаар, илалта тэрэ түрүүлшын хэрэг гаргагшад дүрмэжөө зоригжон, Италийн коммунистууд худалмэришэн ангилан манай болохо партине, капиталыг мулжэлгөө сүлөөрхэ армилладог, социализмын тала баримталдаг по-

литикескэ болон социальна бүлэгүүдтэй бага бэхи холбоо байгуулжа шадха партине Италийн коммунистууд байгуулаа.

Агуухэ Ленинэй парти, арад мандала болтогой гээд тэрэ үгсээ дүүргэбэ.

Монголой Арадай-революцинон партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхэ секретарь, Монголой Арадай Республикын Министруудай Советэй Түрүүлэгшэ **Ю. Цеденбал** үгэ хэлээ. Агуухэ Ленинэй үзэл суртал олод зуун миллион ажалшад оюун бодолыг, зүрх сэдхэлхэ бүри хээр элдэб болохо байна. Социализмын ороонудай арадууд ажал хэрэгтэ, улсаахоорондын коммунист худалмэришэ бэлхэн жагсалгаа, эб найрамдалай, социальна дабылгын түлөө тэмсэлдэ бүхэ дэлхэйн ажалшад тэмсэлдэ тэрэ бэлдэ гээд **Ю. Цеденбал** хэлээ. Агуухэ Ленинэй байгуулһан, зоригжуулаһан совет-монгол хани барисан халбаршгүй бүхэ байгаа, байһаншэ, хүтжээдэ байха гээд тэрэ үгсээ хэлээ.

Араб социалист союзы гүйсэхэдэ дэлхэйн комитедэй гашуун (ОАР) **Али Сабри** агуухэ Ленинэй Эхэ орондо олон ороонудай арадуудай түдөлгөмшээрэй сугларалд байһанда баярлалан тухайгаа мэдүүлээ, энэ хүнэй агуухэ ойн холын ба дутын ороонудай арадуудай баяр баясхалтангайгаар тэмдэглэжэ байһыг илангала. Араб газарһаа ерхэн манай делегати, гэжэ тэрэ хэлээ. Ленинэй үжүүлхэ болон ашанарта үнэн зүрхэнэй, хани ёһотой амаршала асарба гээд тэрэ мэдүүлэ. Саашан үгэ хэлэһэн арад арадуудай тэмсэл тухай хөөржэ үгэ.

Ленинэй партиин хүтэлбэри дору агуухэ вождэ ба багшангааа заһан замаар ябажа, совет арадай туйлаһан туйлаһанууд тухай Социалист Ажалшад хойр дахин Герой, СССР-эй Науануудай академикын президент **М. В. Нелдыш** хөөржэ үгэ.

Ленин — энэ халаа манай үе сагта тобион гаралан онсо эхэ хүн, гээд Уругвайин Коммунист партиин ЦК-тай Нэгэдэхэ секретарь **Р. Арименди** мэдүүлэ. Ленинэй гүн эхэ бодол худалмэришэн ангилан, ажалша олонитын түүхын асари эхэ ажал хэрэгтэ биеинэ гээд тэрэ хэлээ.

Ленинэй тугай дэлхэйдэ дэргүүр мандал далаһанһаа хойшо бумбарсэг дэлхэйдэ болон гайхамшагта революцинон хубилтанууд тухай Кореян Ажалшад партиин Политикиска комитедэй гашуун, Политикиска комитедэй президиумэй гашуун, ЦК-тай секретарь, КНПР-эй Арадай Дэлхэйн суглаанай президиумэй түрүүлэгшэ **Чой Ён Ген** хэлээ.

Ленинэй агуухэ үзэл сурталтай ашаар Азия үндэнэн хубилалта болло. Кореян арад Ленинэй мүлхэнгүй үзэл сурталыг сүлөөрэлгын туг гэжэ хүлээн абаа, эрхэ сүлөөтэйгөө, бээ даанхай байдалыгчаа түлөө нангин тэмсэлдэ тэрэ туг дору боложо, гайхамшагта илангаланууд туйлаа. Ленинэй, большевигүүдэй партиин

хүтэлбэри дору хэлэһэн Октябрийн революци Азийн, Африкын, Латин Америкын мулжэгдэжэ байһан бүхэ арадуудыг революцинон тэмсэлдэ зама орохынь уралаа һэн гээд Индиин Коммунист партиин Национальна Советэй Түрүүлэгшэ **Ш. А. Данг** хэлээ.

Югославийн Коммунистуудай союзы президиумэй гүйсэхэдэ бюрогой гашуун **В. Банарич** үгэ абажа, Ленинэй сэгэн мэргэн бодол, ажал ябуулгань Югославийн коммунистуудыг ходоодо зоригжуула гээд мэдүүлэ.

Германиин Коммунист партиин ЦК-тай Нэгэдэхэ секретарь **М. Рей** трибунада гараба. Дэлхэйдэ болон үндэнэн хубилтанууд Ленинэй нэрэтай, тэрэнэй ажал ябуулгатай холбоотой юм гээд тэрэ мэдүүлэ. Маркс, Энгельсын хургалыг Ленин шадбари эхэтэйгээр бэлдүүлэ.

Ленинэй үзэл суртал немец газар дээрэ алтан үржэ тариха, гайхамшагта аша үржэ харуула. Германиин Демократическа Республикада социализм амжалтатгайгаар бэлдүүлэгдэжэ байна.

Бидэнэр, Германиин Федеративна Республикын коммунистууд, Ленинэй хэрэгтэ үнэн сэхэ байхадэ, Советскэ Союзтай арадууды коммунистын илалта тэрэ хүтэлжэ ябаһан Ленинэй КПСС-тэй хангалаа (Сурин нэгэдэлдэби).

Тэрэнэй үгэ хэлэһэнэй һүүлээр баярай заседанида хабаадагшадые, олон тоото айлшадые пионерүүд амаршална.

Совет залуушүүдэй патриотическа хэрэг тухай ВЛКСМ-эй ЦК-тай нэгэдэхэ секретарь **Е. М. Тяжелыков** хөөржэ үгэбэ.

Удшын заседанида Финляндийн Коммунист партиин ЦК-тай Политбюрогой гашуун **В. Пессидэ** үгэ үгтөө. Ленин Финляндияда оло дахин ошонон, байһан юм. Ленин, большевигүүдэй парти Финляндийн худалмэришэнэй худалмэришэ талархал эхэтэйгээр хандажа, Финляндийн ба Россиин революционерүүдэй хани харилсаа бэлдүүлэгдэ туһалаа. Энэ ушар болбол агуухэ интернационалист байһан Ленинэй шанижэ шаанары бүри гүнзгий болгоно.

Испаниин Коммунист партиин түрүүлэгшэ **Д. Ибаррури** Ленинэй хургалыг бэлдүүлэгшэ Советскэ Союзтай Коммунист партида баяр хүргэбэ.

Ленинизм гансал манай, коммунист худалмэришэ баярай байһанаа гадна, бумбарсэг дэлхэйн олон арбаа, зуугаад миллион хүнүүдэй баялгы болонхой гээд Сирийн Коммунист партиин ЦК-тай Генеральна секретарь **Х. Багдаш** үгэ хэлэхэдэ, өнөөдөн тэмдэглэбэ.

Ангилн тэмсэлэй хурсажа байһан үе сагта буржуазна болон ленинизмые хамгалжа шухала, Ленинэй үзэл сурталда үнэн сэхэ байха шухала гээд Чилиин Коммунист партиин ЦК-тай Политикиска комиссиин гашуун **О. Милья** хэлээ.

Португалиин Коммунист партиин секретарь **А. Нуньейш** Манай үе сагай бүхэ революцинон тэмсэлдэ гэдэндэ хабаатай, сэг тугай жуулагдажа байдаг хургалыг науца шанижэ шаанарыг илангала ажал ябуулгануудтай байдаг тухай тэрэ хөөржэ. Заһан зам халаа манай худалмэришэн ангилан илангала гансал хэрэг мүн, гээд тугсэхэбэ.

Шанэ һайн һайһан өмгөрхөөнби миллион тэмсэлшадэй эрхэниин ходоодо хангалда (Аргентиин Коммунист партиин Генеральна секретарь **Х. И. Мадурра**).

Даосой патриотическа Центральна Комитедэй тугтойлогшо **Н. Фун Саван** бэ.

Ленинэй хургаалтай Агуухэ Октябрийн революци шадтай танилсажа, лас хэйл хоёрдох дайны үржэ олонгала демократическа революциондэ востани элбэг рэвэлгэ хойшо туйлаһан тухайгаа тэрэ хөөржэ үгэ.

Австриин Коммунист партиин Центральна Комитедэй Политбюрогой гашуун, секретарь **Ф. Фюрт** хэлэхэдэ, социализмдэ хөөрхө хоорондохы бүхэдэ Ленинэй үзэл болон хургаал, тэрэнэй ажал хангалта байдаг. Ленинэй үзэл байһанаа мүнөө бүхэ дэлхэйн олон зуун миллион хүн зүрх сэдхэлхэ Ленинэй гээдэ.

Ленинизмын туг дору коммунистуудай тэмсэлдэ тухай Израилиин Коммунист ЦК-тай Генеральна секретарь ланер үгэ соогоо тэмдэглэбэ. Өөһадыньго асууланууд шилчхэхын тула Ленинэй маар ябах тухай Венесуэлы коммунист партиин генеральна секретарь **Х. Фариа** мэдүүлэ.

Анголье сүлөөлхын үрхэдэ худалмэришэд түрүүлэгшэ **А. Халахадэ**, ингэжэ мэдүүлэ тэмсэл болбол Ленинэй үзэл сурталтай илаха хэрэгтэ оюун байн мүн. Ленинэй үзэл манай арадай урагшаа мүнхэ гэрэлтэ хэрэг мүн.

Урда Африкын Коммунист түрүүлэгшэ **Д. Б. Марте** үгэ үгтөө.

Империализмдэ коммунист расизмдэ эсэргүүтээр тэмсэлдэ Африкын болон бүсэд ажалшад халаа Ленинэй амаршалга. Ленинэй үзэл бүри орондо бүри үргэнээр дэлхэйдэ тэрэ мэдүүлэ.

Профсоюзудай бүхэдэлхэйдэ партиин генеральна секретарь **П. Жанус** Ленинэй ангилан худалмэришэн ангилан татайгаар хэрэглэжэ байһан хөөржэ үгэ.

БУРЯД АРАДАЙ БАЯРТА ХАЙНДЭР

Дэлхэйн пролетариатай вождэ, түрүүлшэн социалист гүрение байгуулажа **В. И. Ленин** түрөөр 100 жэлэй ойн үдэр—апрелийн 22-то Улаан-Удэ городской ажалшад митинг Советүүдэй талмай дээрэ болобо.

Соедүүдэй талмай гоё хайханаар нэмэлгэтэй Улаан тугууа, уриа лозунгууд, багша **В. И. Ленин** томо дүр. Бүр няхалантай хүржэн нэрвэжэ, хүн бүхэнэй сэдхэл хүржюу баярар халина. Городой худалмэришэн ангилан түлөөлгшэн, инженерүүд, техникүүд, алба хаагшад, дээд ба дунда хургуулинуудай студентуур, хурагшад, багшанар, ордмэтэ науца эмхи зургаануудай худалмэришэд энэ митингдэ хабаадасба. **В. И. Ленин** ойдэ зориулагдаһан социалист мурьсөөндэ түрүү нуури эзэлгшэ—коммунист ажалшад үндэр нэрэ зэргэлтэ коллективүүд, үйлдэбэриин түрүүлшүүд—коммунист ажалшад удариногүүд эдэнэрэй дунда бии.

КПСС-эй ЦК-тай, СССР-эй Верховно Соедодой Президиумэй, СССР-эй Министруудай Советэй ба ВЦСПС-эй Ленинскэ ойн баярай Хүндэтгэлэй грамотаар найман коллектив лангилгатай. Эдэнэрэй түлөөлгшэд энэ митингдэ хабаадасба. Мүн РСФСР-эй Верховно Соедодой Президиумэй, РСФСР-эй Министруудай Советэй ба ВЦСПС-эй Ленинскэ ойн баярай хүндэтгэлэй грамотаар шагнагдаһан Улаан-Удын нарин сэмбын фабриктай «Буряцелинстрой» трестын худалмэришэдэ урматой баяртайнууд эндэ ябалсана. Эдэнэрэй дунда **В. И. Ленин** ойн баярай медальда хүртэгшэд олон.

Ажалшад депутатудай Улаан-Удын Советскэ дэргэдэ гүйсэдхөмөй түрүүлэгшэ **А. С. Сыренов** хургангы үгэ хэлэжэ, ажалшад митинг нэбэ.

КПСС-эй Улаан-Удын горкомой нэгэдэхэ секретарь **А. М. Беляков** үгэ үгтээ.

1870 оной апрелийн 22-то Волго мурэнэй эрьсэд Уляновтанай бүлэдэ эрээдүйн агуухэ хүн түрөө бэлэй, гээд нүхэр Беляков үгсээ эхилэ. Энэ үдэр хадаа хүн түрэлтэй түүхэдэ тон онсо удха шаанартай үдэр болло. Бүхэ дэлхэйн түрүү үзэл бодол мүнөөдэр **В. И. Ленин** түрөөр 100 жэлэй түүхэдэ өбө тэмдэглэжэ байна.

Ленинскэ национальна политикын биедэнэй ашаар буряад арадай туйлаһан эхэ хүлжэлтэ тухай үгэ хэлэжэ тэмдэглэбэ.

Владимир Ильич Ленинэй түрөөр 100 жэлэй ойн түүхэдэ хайрдыгсэ утгажа байһан үдэ хотымнай предпринимүүдэй, барилгын газарнуудай, соёл культурын болон хургалшад эмхи зургаануудай коллективүүд Ленинскэ ойн баярай хүндэтгэлэй дэлгэрхэн социалист мурьсөөнэй, табан жэлэй дүрбэн жэлэй тусбэй дүүргэлгын дүнгүүдыг согсолго байна.—гэжэ нүхэр Беляков хэлээ.

Ойн баярай хайндырыг ленинскэй ажалша түмэн аша габяатай амжалтануудууд утгаба. Табан жэлэй үнэргэн

дүрбэн жэлэй туршда городской промышленна үйлдэбэрин хэмжээн 94 процентээр нэмэжэ. Халбарилуудай бүридэл энэ үдэ улам нарийжуулагдаа, машина, прибор бүтээлгын, энергетикын хэмжээн нилээд дээшлээ.

Городой түрүү предпринимүүд, тэрэ тоодо локомотивагон заһабарилгын заводой, Буряадай барилгын управлениин худалмэришэд ойн баярай мурьсөөндэ эхэ амжалта туйлаа. Мүн бэшэше магтаалтай коллективүүд олон. Ингэжээдэ, городой 39 эмхи зургаан, предпринимүүдэй коллективүүд КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соедодой Президиумэй, республикын Министруудай Советэй ба обларфосоедэй Ленинскэ ойн баярай Хүндэтгэлэй грамотаар

ГАЗАРАЙ ШИИГТЭЙДЭ...

РЕПОРТАЖ

— Шинг алдажа болохогүй, эрхэм болзолтой тариха хэрэгтэй, — гэж Денис Проконевич харуусаб.

— Газарай хурьһон 25—30 сантиметр гүнзэгдэ гэдэхэй. Тарилга хэж сар эрэг, — гэж агроном нэмэб.

«Маяк» колхозой түрүү трактористуудай нэгэн Кирилл Ведиктов.

Авторай фото.

Наруули үбэр газарта ааб даа. Тэндэ тариха байтар, бэшэ тээ селжкэнүүднэ табихаар болохо ха юм.

Энэ колхозой тариада зарим жэлд апрелин түрүүшын хахад тариха захалдаг байһан. Тэдэ хэзээдэшэ эрхэм болзол алдагдадаггүй, баян ургасаар харуулагдадаг гуримтай.

Үнэргһон ган гасуур жэлдэшэ эртэ тариханан лэ газарһаа ургаса хураагдаһан байна. Тэрэ Широкий гэжэ тарьяалангай гектар бүриһөө нөндө 9 центнер ургаса хураагдаа һэн.

Мүнөө жэлэй тарилгада хөн һайн, хөн муу худалһа гэхын аргагүй, бүтэл оролдоһотой, шударгагаар ажаллана. Жэшэнь, нэгэ поли дээрэ 3 агрегат табигдаһан. Тэрэни ахалаша селжкэн Сисой Соколов хүлэбэрлинэ. Тэрэни үбсүүндэ «Габьята ажалай түлөө» гэнэ Ленингийн баяр медаль яларна. Эдэ агрегатууд дүүрэн хүсөөрөө ашаглагдана. Ахалаша селжкэншье сэдхэлээ хананги.

— Усгадээр 3 агрегатаараа 80 гектар тариад, — гэжэ тэрэ байртайгаар мэдүүлэб. — Агрегат бүхэнөөр 17 гектар тариха даа-баритай байгад, тэрэнээ 27 гектарта хүргөөбди.

Механизаторууд ярабашье, һайн шанартайгаар тарихаа алдангүй. Үрһэнэ хурьһэндэ жэгдээр оруула, далан тохой үлөөхгүй гэжэ оролдно. Юуб гэхэдэ, агротехникэ наринаар баримталһан, эрхэм шанартайгаар тарихан селжкэн, механизаторууд урмашуулагдаха байна ха юм.

«Маяк» колхозой механизаторууд урмашуулагдаа ади хитмэй нүхсэни. Байша ондо минеральна үтэгжүүлгүүд илангала эхээр хэрэглэднэ. Үрһэнгэй сугури болгодоһон суперфосфат хаягдана. Гектар бүридэ 35 килограмм үтэгжүүлгэ хүртэнэ.

Хабар хахалагдажа тарихага газарта гектарай 3 центнер хүрээр минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдахаар хараатай.

Зүгөөр энэ жэл хабар хахалагдаһан газар дээрэ оройдоо 480 гектар ороһон тарихага. Ороһотой ургамалууд бүхыдөө тооной хаар, намарай паар дээрэ тарихага байна бшуу.

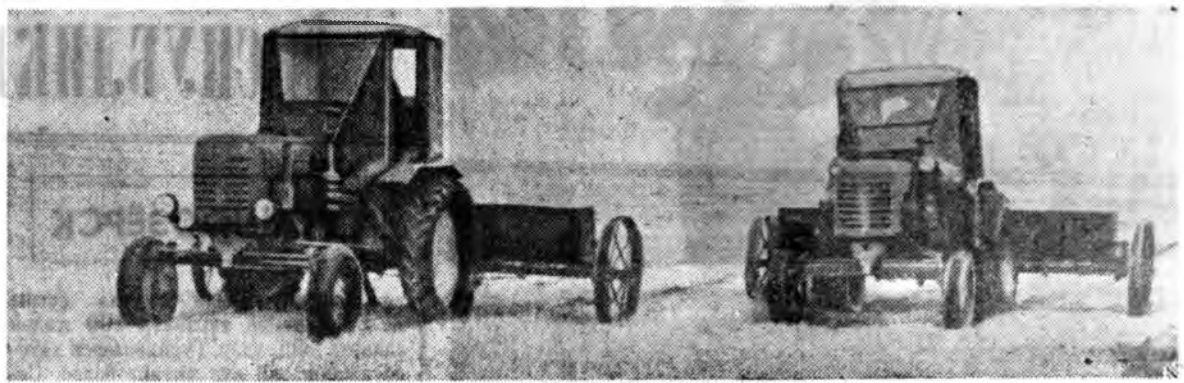
Колхозой механизаторууд энэ жэл 4800 гектарта тариха тариха түсөөтэй. Тэндэһөө 57600 центнер тариха абтаха гэхэ гү, али гектарай 13 центнер ургаса хураагдахаар хараалдангай.

Ахалаша селжкэн Сисой Соколов тоо бүрихэгшэ Константин Брылевтой үсэгдэһэр хүдэлмэрин дүн үглөөгүүр гаргана.

— Имээр саашалаа ажаллабад, эртнэгэ тарилга 13 үдэртэ дүүргэхэди, — гэжэ агроном П. Михалев мэдүүлэб.

З. ТЭЛИН.

Улаан-Үдэн аймаг.

Трактористууд Ч. Галсанов ба Э. Строганов тарьялангай талмайе үтэгжүүлнэ.

Наһажаал механизатор Семен Николаевич Шунков үндэр ургасын түлөө бүгдэ арадай мурсыһондэ оролсохой, ажалда амжалта гуйлан ажаллана.

ОНЬОН ТЕХНИКЫН ХҮСӨӨР

Ивалтын туршлага үйлдбэрлэгийн ажахын сабшалан дээрэ габшагай хоёр һарын туршда хэгдэхэ хүдэлмэри түлгэ дундаа ябуулагдажа байһай. Үглөөнэй улаан наранһаа үдэшын харанхы болотор эндэ хусатэ тракторнуудай хүнхнөөн таһарнагүй. Хирэ-хирэ болоод лэ наг шэбхэ аһанан «Беларусь» тракторнууд Хотогорой тала дайдаар урагша хойшоо һүндэлднэ.

Харин тээ саанакһан минеральна үтэгжүүлгэ тариада мүн лэ һахы һалаг ажаллана. Эндэ нэгдэхэ отделенин үнэй луговоудууд Нина Ханович Ламажанов, Дамдин Гатапович Раднаев, Спиридон Алексеевич Каратуев гэгшэд ажалладаг юм. Марг һарын хахадһа мүнөө хүрэтэр тус отряды механизаторнууд-луговоудууд Ламажанов Раднаев хоёрой даадаг 200 гектар газарта амниачна селитрэ оруулаад, Каратуевай даадаг газарта хүдэлхэе эрөөд байһай.

Ажахын тубай складһа тракторист В. Парфеновой асарһан үтэгжүүлгэ нэн түрүүнд бутарган ашад машинда оруулаад, тукөө селжкэ аһана. Тинхэдэ удаһшөгүй трактористар С. Шунков, Ч. Галсанов, Э. Строганов гэгшэд тракторнууд хойно хойноо һубарилдан үргэн нэлэнх сабшалан дэзүүр урылдан саамална.

Тинхэдэ сабшалангай ээдэ—луговоудуудын механизаторнуудай хүдэлмэриднэ али болохоор хамһалсан.

— Бидэ энэ минеральна үтэгжүүлгээ ашагтайгаар хэрэглэхэ оролднобди. Энэһин одоо ургаса дэшлүүлхэдэ гайтайл зүйл шуу. Килограмм бүхнөөн габшагаар хэрэглэб, харуудан үбэ ноогоной баян ургаса хураагдаха байһанын лабай, — гэдэ, дуговод Нина Ламажанов хоёрэнэ.

А. НАГАСЛАЕВ.

3. САБШАЛАН ҮТЭГЖҮҮЛХЭ ТУХАЙ

галдаг. Имэ балуур шэрэхэдэ наг шэбхэ жэгдээр тараагдажа, ноогоной үзүүрта һайса дарагдадаг юм. Ивалтын туршлага-үйлдбэрлэгийн ажахын лугомелиоративна бригада наг шэбхэе тракторай балуураар газарта уналһынгаа урда тараагад, уналһан хойноо тракторай шүдтэй балуур 2-3 дахин ябуулжа, шэбхэе газарай хурьһэндэ оруулааг дүршэлтэй.

Яруунын совхозой сабшалан дээрэ шэбхэ тараалһан тула релсээр хамуур хэжэ үгэдэг байна. Тимэ хамуурай урда талалһан 4 метр утатэй релсэ байдаг. Хойноһоон тус тусгаа 2,5 метр утатэй 2 релсэ холбогдоно. Тэрэни удаа 3 метр утатэй 2 релсэ шагагаалагдана. Зүгөөр тэдэ релсэнуудын трапещини маягтайгаар хэгдэнхэй. Имэ хамуур хэрэглэхэдэ наг шэбхэ жэгдээр тараагдадаг, газарай хурьһэндэ һайнаар оруулагдадаг байна.

Эрдэмтэдэй болон луговоудууд туршлага хээд үзэхэдэ, гектар бүридэ 40—60 тонно шэбхэ тараахада, ургасан 4—5 жэлэй туршда дэшлэжэ байдаг. Зүгөөр гектар бүридэ 20—25 тонно наг шэбхэ гаргахадэ экономика талараа ашатай, гаргалан түрэгөөр харуулагдадаг байна. Гүнзэгдээр гэгдэхтэй хурьһон Иррууны, Захаминий, Ахы, Баутын аймагуудта сабшалангай гектар бүридэ 40—60 тонно шэбхэ гаргахадэ зохи гажэ шэнжэлдөөд.

Наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ хамта хэрэглэхэдэ, мүн ашаг үрэ эхэтэй байна. Республикын хүдөө ажахын туршалһан станцида Н. С. Хребовой хүтэлбэри дөрө гектар бүридэ 10 тонно шэбхэ, суперфосфат гаргахадэ, ургасан гектарай 41 центнертэ хүрһэнэ. Зүгөөр иигэжэ шанаржуулагдагуй газарһаа гектарай 20 центнер үбэ абтаа һэн. Мүн хуурай ажахын институтта туршлага хээдэ имэрхүү байгаа. Наг шэбхэ фосфор хоёртэ хамта хэрэглэхэдэ, һүүлэй дүрбэн жэлэй туршда сабшалангай гектар гектарай 27 центнерһээ 42 центнертэ хүрэтэр нэмэб.

Сабшалан дээрэ наг шэбхэ, азот-

но-фосфорно үтэгжүүлгэ хүсөөдөр хэрэглэхэдэ ашаг эхэтэй байба. Энэ арга 1968 ондо Яруунын совхозой Н. И. Саранинй бригадта хэрэглэгдэнэ юм. Эндэ 250 гектарта имэ холимог үтэгжүүлгэ хэрэглэхэдэ, ургасан гектарай 22,3 центнертэ хүрһөн байха юм.

Сабшалан дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ аяларайһы хэрэглэхэдэ зохи гажэ шэнжэлдээ. Зүгөөр имэр үбэ ноогоной ургадаг газарта имэр үтэгжүүлгэ хэрэглэхэдэ һайн бэ гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй. Жэшэнь, буурсагтэ ноогоной һайнаар ургаһын тула фосфорно-калийна үтэгжүүлгэ, залаата ургамалуудта—азот ба минеральна бүхы зүйлэй үтэгжүүлгэ һайнаар нүдөөдөг. Энэ талаар хүдөө ажахын институтта хэгдһэн туршалһын дүнгөө хаража үзэб. Залаата ноогоной ургадаг газарта фосфорно-калийна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэдэ, ургасан 31,3 центнерһээ 34,5 центнертэ хүрһөн байна. Зүгөөр минеральна бүхы зүйлэй үтэгжүүлгэ хэрэглэхэдэ, ургасан гектарай 55,1 центнертэ хүрөө һэн. Энээн дээрһээ харахада, залаата ургамалуудтай газарта азот ба минеральна бүхы зүйлэй үтэгжүүлгэ хэрэглэхэдэ, ургасан гектарай 55,1 центнертэ хүрөө һэн.

Манай республикын зарим ажахын сабшаланда амниачтай уна оруулааг. Тэрэни жэгдээр тараалһан тула зурууд хоорондохы зайһын 35—45 сантиметрһээ бага болгохогүй. Мүн энэһнөө үргэн байдалы, ноогонын үндэр намтараар ургадаг муулай.

Сабшалан дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ мийл хурьһон дэзүүрнэ тараадаг байна. Туршлага хээд үзэхэдэ, үтэгжүүлгэ (селитрэ, азот) уналһан газарһаа 25 сантиметрһээ холо байһан ургамалууд түрһэнэ хол абажа шададаггүй байна. Фосфор, калий газарта бүриһе багаар нүдөөдөг байха юм.

Дээрэ хэлэгдһэнһээ ямар тобишол хэбэ гэхэдэ, сабшалан дээрэ үтэгжүүлгэнууде шадаа һаа, жэгдэ һайнаар тарааха гэжэ оролдохо шуулаа. Үтэгжүүлгэнуудэ һайнаар жэжэлхэ хэрэгтэй.

Хэрбээ үтэгжүүлгэнууде тусхай гуримтайгаар орулжа байба, сабшалангай ургаса сар ургалжэ дэшлэжэ гэхэб.

Г. КУЛИКОВ, хүдөө ажахын эрдэмтэй кандидат, Бурядай хүдөө ажахын институтай доцентын уялгы дүүртэгшэ. (Үргэлжэлэһы хожом гарыха).

наань 2,3 дахин ехэ үбһэн хураагдаһан болоно.

Энээн дээрһээ хараад үзэхэдэ, шара сэгсэгтэй хүсэ үбһэн фосфорно-калийна үтэгжүүлгэдэ дуратай гэжэ мэдэгдэб. Тимэһээ сабшалан дээрэ ехэ ургаса үгэдэг, һайн шанартай ногоо злэбжүүлхэ гэжэ оролдохо шуулаа.

Минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэдэ, гектар бүридэ шэжэ боложо үгэхөөр 60 килограммһаа бага бэшэ үтэгжүүлгэ оруулааг. Хэрбээ 20 процент фосфортой суперфосфатай байбал, гектар бүридэ 3 центнер тарааха жэшөөтэй.

Минеральна үтэгжүүлгэнууде гол түлээ апрель, май барануудта тараадаг гэхэб.

Манай республикын зарим ажахын сабшаланда амниачтай уна оруулааг. Тэрэни жэгдээр тараалһан тула зурууд хоорондохы зайһын 35—45 сантиметрһээ бага болгохогүй. Мүн энэһнөө үргэн байдалы, ноогонын үндэр намтараар ургадаг муулай.

Сабшалан дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ мийл хурьһон дэзүүрнэ тараадаг байна. Туршлага хээд үзэхэдэ, үтэгжүүлгэ (селитрэ, азот) уналһан газарһаа 25 сантиметрһээ холо байһан ургамалууд түрһэнэ хол абажа шададаггүй байна. Фосфор, калий газарта бүриһе багаар нүдөөдөг байха юм.

Дээрэ хэлэгдһэнһээ ямар тобишол хэбэ гэхэдэ, сабшалан дээрэ үтэгжүүлгэнууде шадаа һаа, жэгдэ һайнаар тарааха гэжэ оролдохо шуулаа. Үтэгжүүлгэнуудэ һайнаар жэжэлхэ хэрэгтэй.

Хэрбээ үтэгжүүлгэнууде тусхай гуримтайгаар орулжа байба, сабшалангай ургаса сар ургалжэ дэшлэжэ гэхэб.

Г. КУЛИКОВ, хүдөө ажахын эрдэмтэй кандидат, Бурядай хүдөө ажахын институтай доцентын уялгы дүүртэгшэ. (Үргэлжэлэһы хожом гарыха).

Түрүү тракторист Чингис Галсанов ажал хүдэлмэридөө гарынгаа урда тээ.

УЯН ЕРЭЭ

В. И. Лениний ойн баярай жэгдэ баян ургаса абаха гэжэ шиндөөн аймагай колхоз, совхозуудай тариада ашаг үрэ, хусэ эхэтэй һайрам тарьялан, сабшалан дээрэ зогтооло абахын тула эхээр оролдно. Саһанай унаар бүхыдөө 1688 гектар тарьялан, 2830 гектар сабшалан, 310 гектар бэлээр уналдуулагдаба.

Һайрам тогтооло хүдэлмэри «Искра», Лениний нэрэмжэтэ колхозуудта, «Одон» совхоздо амничтэйгаар ябуулагдаа. Тарийн ашаар «Искра» колхозой гэгшүүд 772 гектар тарьялан уналжа шадаа. Лениний нэрэмжэтэ колхозой луговоуд һайрамаар 600 гектар сабшалан, 250 гектар бэлээр уналда.

Һүүлэй үдэрүүдтэ уналуурин системүүдтэ унаар эржэ, түрүүшын 1093 гектар сабшалан шингтүүлгэдэ. Энэ хүдэлмэри Сузган совхоздо, «Заганский», «Искра» колхозуудта урагшатайгаар хэгдэнэ.

В. ШАМКОЛОВИЧ.

АЖАЛАЙ АБЬЯАС ЕХЭ

Нуга сабшалан, тарьялангаа үнэ-дөөрһөн һайжаруулжа, үтэг шэбхэ эхээр гаргаха габшагай. Хоёр һарын сонсохотой ади Нар-батын совхозой хүтэлбэрлэгшэ, мөргөжлэгдэ тусхай лугомелиоративна оньшороруулагдамал отряд эмихдэжэ, дүй дүршлэтэй, шалаар бэрхэ трактористууде томилоод, хэжэ бүтэхэ ажалыне уришалан зохиһон байгаа. Мүнөө энэхэ отрядындэ совхозой хоёртой отделенин Хаймасаанай сабшалан дээрэ ажаллажа байһай.

Отрядтаманай табан «МТЗ» түхэлэй трактор, бүлдөөр, шэбхэ худжа ашаха түхээрлэгтэй хоёр «ДТ-75» түхэлэй трактор даалагдаһан. Хэжэ ажалнай нилээд ехэ. Унгарһын хахад һарын туршда 2000 гаран тонно наг шэбхэ онгилжэ зөөгөөд. Манай бригадта түрүү трактористууд аһала олон. Жэшээлбэл, үнэй механизаторууд В. Байборинов, П. Батуев, Д. Доржиев, А. Худя-

ков гэгшэд үдэр бүрингөө даабарин ходоодо үзүүлэн дүүргэнэ, — гэдэ, отряды хүтэлбэрлэгшэ Аюша Гармаевич Раднаев хоёрэнэ.

Үнэхөөрөөшье тус отряды хэжэ ажалыне горитойһон юм. Сонсохотой хоёр һарын туршда тэдэн Хаймасаанай, Сараанкин, Нарихын 950 гектар сабшалан дээрэ 7000 тонно наг шэбхэ гаргахадэ, алар 800 гаран тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулааг уришхоор түсөөлөнхэй. Хэрбээ эдэ бүхы зорилгөө хана сагтань бэ-лүүлээд байбад, үбэ ноогоной ургаса эрид дэшлүүлхэ байна бшуу.

Нөндө энэ совхоз бүхы сабшалангайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 10—12 центнер үбэ хурьяжа абаа һэн. Харин байһа ондо энэхэйн уналдагад сабшалангайнгаа гектар бүриһөө 15—20 центнер үбэ сабажаа һүрилхөөр хараална.

— Саһа мүйлһэнэй хайлажа, гол горхойл шаалагуйда, энэ бүхы хүдэлмэре хэжэ үрээ баһанай һайн һэн. Юуб гэхэдэ, шингтэй нойтон газарай хурьһон трактор, машин мөөрһөө нилээд эмтэдэг шуу. Тимэһээ шаалаа наг түргэн бүтэхээр оролднобди, — гэжэ А. Раднаев тобишолон тайлбарилна.

Энэһин зүбтэй хэ. Дээрэ дурсагдаһа отрядындай «Улаан Тула», «Шулдун база» гэжэ гүүртгүүдтэй газаа обололтоһон үтэг шэбхэ алар 10—15 километрей зайда оршодог Хаймасаанай сабшаланда зөөнэ. Тимэһээ шэбхэ зөөжэ тараадаг тракторнуудын эхээр дуталажа, үдэн ашагһан нилээд хүлээжэ багтай болоно.

— Ушоо 4—5 трактор нэмэб наань, бүтээсэтэй байха һэн. Ашагдаһан трактор хэжэ бусэжа ерхөөн хүлээжэ гэхэ гайтайл байна даа, — гэдэ, тракторист Анатолий Зеленов гомдонгор хоёрэнэ.

Нэгэ үгөөр хэрэглэб, энэ нуга сабшалангад, тарьялангад һайнаар шэбхэжүүлжэ, уналдуулжа хүдэлмэри аһала һайнаар түбгэ-данаһы һаа, зарим тэдэ хуга-дантай. Тэд ажахын хүтэлбэрлэгшэд ойрын сагта эдэ бүхы дуталажа усаджа, шингтэйгаар азууһа малла хүсэл хүрэхөөр үбэ-һэ гэжээд абаха түсэб. Уялһингаа дүүргэлтэ тушаа эохихо хэмтэ абаха абаа гээд һайлаһа.

Д. ДОРЖИЕВ.

аймагай «Мир» колхозой Чадар Банзаракцаевай багшан хэлэг эндэ дур-дурингаа засаг турин дүүргэлтэ болгон, манай 1968 ондо урдан хэрэглэгдэһэн байһан 200 гектар талдаа, ахилһын юм. Нарин бургааһантай энэ газары талдаа талдаа, үшөөн шэбхэ бодогтой газарынь шуги бургааһанһань сөн-сөн байгаа. Улаан хурьһонд нилээд ехэ ажал хэгдээд, энэ талмай дээрһээ үдэр үбһэн абаха һэн.

Ашаар нитин олоһон мал шугиһагаар ондо ороо гээд үнэ зөөрһин талдаашье нилээд хөгжөөд бэт даа. Үр-үрһэн манда һайн һургаал шэбхэ болохо байһа.

Энда байрладаг малай фермын хажууда «обололтог байһан шэбхын хажууда бүлдээртэ һууһан В. Чойлонов эдэ тракторнууде ашаалажа, наг шэбхэ тарьялан, сабшалан тээшэ элгээжэ байба. Дээдэ Бургалтайда баһал хабарай халуун худалмэри түлэг дундаа. Чадар Очировой хүтэлбэри дор нэлэнхы үргэн поли дэзүүр унан халагдана.

Торин совхоздо С. Д. Дилипов бригадиртай отвал хүдэлнэ. 11 трактор хүдэлжэ, 1500 тонноһоо дээшэ наг шэбхэ гарганхай. Подзимовка гэжэ газарта кууцину тарихын тула

бүдүүр станци табяда, үна гаргана. Лениний нэрэмжэтэ колхоздо Социалист Ажалай Герой Е. П. Бутка-вой бригадынхид мүн лэ поли дээрэ гаранхай, наг шэбхэ зөөнэ, унална.

Һайхан үнэгэргэдһэн коммунист суботникто Зэдын ажахы бүхэндэ тарьялан, сабшаланга уналха, үтэгжүүлгэ талаар ехэ ажал хэгдээ.

Луговод Ч. Банзаракцаев Бургаа-абаһан тухайгаа дурда һэн. Үнэ-үрһэн, һайн һургаал—һайн аша үрэтэй. Үбэ ногоо, ороһоо тарья эхээр абаха бэлдхэл эндэ хэгдэжэ байна. Ушоо һайниһы габал, нөндө үбэ ногоо, ороһоо тарья хээд хээзэнькиһээ багаар абаһан ушар ажална зоной зориг эрмэлзэлэе мо-лохоогүй, харин улам эршадүүлэн шангалдаа. Энэнь мүйнэһые шуула-

Энэһнээ уламжалһан хэлэхэдэ, Зэдын аймагта мал олон. Тимэһээ мал тэжээл тухай малшад ходо на-нагаага зободогын ойлгосотой. Илан-гала үнэгһон үбэлжэлгэ энээн ту-хай оһолон мэдүүлэб. Эндэ мал тэжээл, тул түрэн һайныһе һаа, мун-гэ зөөрин, хүсэ шадалай гарга-

шын ехэ болоһонинь мэдэжэ. Энэ-нээ саашаада ушаруулһагуйн тула ажахын хүтэлбэрлэгшэд, малшад мүйнөөһөө бодомжоло, арга болом-жонуудаар бэдэржэ байһай.

дүүлэн адуулаха, хонидой бэлшэхэ газарта байал олон жэлэй ногоо тарихаһаа эхлэн, бэлшээр һайжаруула хүдэлмэри хээ һаа, хойшодоо ашатай боложо үгэхэ бэлэй. Тинхэ-

дэ, ферма, отара бүхэн шадар, үбэл-дөө байрладаг газартан, ядахын са-га, ногоон һилоомо тариха үгэдэл, тэжээлд ехэл арбан гэжэ хоншоно хөөрөө. Эдэ бугады бодомжолохо үзөөрөө гэжэ һаналдана. Боргойн совхозындай имэ мүнэ энэ зундаа хээ юм.

Саашан тэжээлэй ургамалууде эхээр тариха гэхэ шиндэхы арга боломжонуудай нагн гэхэдэ, адуу болохогүй. Мүнөө Зэдын олон ажа-хыннууд кууцину тарилга бэлдэхэл хэнэ. Зарим ажахыннууд, жэшэнь, Торин совхоз багханһыне талмай дээрһээ гектарай 300 шахуу цент-нер ургаса абаһан байна. Энэ ургамал-ы ургуула дүршэл эндэ бин боло-лохой. Энэ дүршэлэ дэмжэхэ, тар-ихал хэрэгтэй. Болохо газартан кууцурашыне шэбхээр тарихада, тэжээлд нэмэри болоһон лабайт ха юм.

Аймаг дотор энэ талаар ехэ ажа-

ЗЭДЭ ГОЛЫЕ ЗУБШАН УРУУДАХАДА...

Жэшэнь, Торин совхоз 655 га уналдадаг сабшалантай. Энэһээ үргэхэн, мүнөө хабарта 50 гектар газары үндөөрһөн, һайжаруулжа, сабшалан болохо, 230 гектар газары болдог, дэгнүүлхөө сөбөрхөжэ, 60 гектарта үтэг хэжэ гэхэ хэтэ хэмжээ ябуулангууд хараалдана. Имэ хэмжээ ябуулангууд аймагай олон ажахыннуудта арьса—май һарануудта хэгдэхөөр түсбэлэгдэнхэй. Энэ хадаа уналдагад сабшалан би тарьялангай талмай үргэдэхэ, ма-лай тэжээл элгээгээр абаха наг арга боломжо болоно.

Хосроһоор, республикын суута хоншонон нүхээ Раднаевай һанам-жаар, аймагай ажахыннууд малай бэлшээр һайжаруулаха хархэ-тэ бэлшээр эхээр хануулаа һаа, нир-лээд ехэ олоо нэмэжэ абаха байна. Тэжээлбэл, һанхай үнэгтэ тусхай бэлшээр таллажа, шэмэтэй ногоо тариад, тэрэн дээрэ малаа ээлжэ-

ЗЭДЭ ГОЛЫЕ ЗУБШАН УРУУДАХАДА...

дэ, ферма, отара бүхэн шадар, үбэл-дөө байрладаг газартан, ядахын са-га, ногоон һилоомо тариха үгэдэл, тэжээлд ехэл арбан гэжэ хоншоно хөөрөө. Эдэ бугады бодомжолохо үзөөрөө гэжэ һаналдана. Боргойн совхозындай имэ мүнэ энэ зундаа хээ юм.

Саашан тэжээлэй ургамалууде эхээр тариха гэхэ шиндэхы арга боломжонуудай нагн гэхэдэ, адуу болохогүй. Мүнөө Зэдын олон ажа-хыннууд кууцину тарилга бэлдэхэл хэнэ. Зарим ажахыннууд, жэшэнь, Торин совхоз багханһыне талмай дээрһээ гектарай 300 шахуу цент-нер ургаса абаһан байна. Энэ ургамал-ы ургуула дүршэл эндэ бин боло-лохой. Энэ дүршэлэ дэмжэхэ, тар-ихал хэрэгтэй. Болохо газартан кууцурашыне шэбхээр тарихада, тэжээлд нэмэри болоһон лабайт ха юм.

Аймаг дотор энэ талаар ехэ ажа-

лай хэгдэжэ байбашье, дутуу дун-даар ехэл байна. Аймагай түрүү ажахыннуудай нэгэн—Борбегийн сов-хоз газар уналха хүдэлмэри апри-лиан араад болотор эхилээдүй бай-гаа. Хоёрдохы ферма шадар буудур-станци табижа, Зэдэ голһоо сабша-лан уналха гэнэн аад, элбэ шалта-гаар хойшоо тагалада. Гада сабша-лан, тарьялан һайжаруулахо хоёр һарын сонсоходоһоор бүлэхэ һарын үнэгөөд байхада, энэ болзол соо муу хээ тухайгаа түсбөлөө, хараалагүй байһан гайхалтай.

Дээдэ Бургалтайда Ч. Очировой эвено нэлэнхы ехэ тарьялан унална. Тэд тарьялан дээрһөн гаргагдаһан наг шэбхэ харадангагүй. Тинхэдэнь энэ полине тойроод 3—4 малай бай-ранууд. Үнэгтэй сэнгэй энэ үтэгжүүл-гы бэлдөө энэ тарьялан дээрэ гагаад, мүнөө тараагад, урдажа байһан уналһан хурьһонд шэнгээгэ-һаа, ямар ехэ үрэтэй байха байгаа? Эдэ

